

שמעון אנג'רס

שנה למותו

קבוצת מעין-צבי

17.4.1959

טי בניסן תשי"ט

*

לחיות מלא עולם בגורו של חול
ורחבי שמים בפרח בר.
לקלא אין סוף גפף מר
והצח בשעה חולפת...

(י. בליק)

שמעון נכרת מהוכנו נקרעו נימים רבות ודקות, אשר קברוהו
אל ליבות חבריו הרבים, אל בני-התניכיו, אל מפעלים רבים ואל
בית משפחה, אשר אך התהיל להתרדם.

האם אפשר להעריך את גודל אישיותו של שמעון, אשר אוכדנו
גרם להרגשת יתמות כה גדולה ?

בעודנו נערים קראנו בשעור באחד מספריו של י. ל. פרץ על
אחד מל"ז הצדיקים, אותם צדיקי הדור הנסתרים והענוים — ומכמי
תר סביב שולחן הלימודים ונתקל בפניו הבהירים והשלווים של
שמעון, בעיניו המעמיקות והמסתרות, בחיוך המיטיב, החינני
והזלגני קמעא, בסנפר התקופ — והרהור קל הלך במוחי: שמא
הוא אחד מהם ? שנים רבות עשינו במחיצה אחת, ושמעון תמיד
רהוק וקרוב; רהוק — מכונס בתוך עולם פנימי עשיר; וקרוב —
בשעת הצורך, כאשר נדרשות עצה, עזרה ומעשה. והיום, כאשר
אין הוא נמצא בינינו, שוב מקננת ההרגשה, כי במהצטננו שנהה
אחד מל"ז הצדיקים, אותם צדיקי הדור, אשר בזכותם העולם עומד...

בעודו נער התבלט שמעון כסגולותיו המיוחדות. אהב הבריות
והחי, שקט, בוסח ושקול, בעל כושר עבודה והתמדה בלתי רגילים,
יכולת אינטלקטואלית עצומה ורגש עמוק, בעל הזמור דק ונאה,
בעל חוש ספרותי, ציור קריקטורות ובמאי לעת מצוא. בשלושה
דברים נבחר או הנער ובשלושתם עמד: חבר מעולה, פועל מעולה
ותלמיד מעולה. וככל שבגר, כן העמיקו תכונות אלה. השנים הלפני
והשאירו יכול עשיר של תמונות ורשמים: שמעון המחזאי כותב
פיליטונים ומכיים אותם, מתרגם את שקספיר ומכיימו, מגלם את
"המלך הצעיר" של אוסקר וילד, מחזיק עגלה חולה, אשר זקוקה
לטיפול, מתחת למופתו אשר חדר המחלבה, עובד בתנועה החינר
בית ומקום קן לתפארת בנהרית, יוצא לסמינר הקיבוצים, מעריץ
את גנפין ואת יזהר ובשבתות משכים עם המדומים, כדי להתחקות

אחר מעוף הצפורים — ומעניק ברצון מידעויותיו המצטברות לכל
הפץ ודורש.

שמעון מקים את תא בית הספר, חי עם ילדי כיתתו כמשך כל
שעות היום, מדרך מורים אחרים כמקצועות הטבע, הופך ציד
נחשים ומדביק את הילדים בהתלהבותו.

שמעון אינו מסתגר בד' עמותיו. הוא רואה את הסכנה, אשר
נשקפת לדורנו על ידי ההתפתחות המדעית המסחררת, אשר אינה
מלווה העמקה מקבילה ומשתלבת של רוח האדם. הפנישה באה"ב
עם נוער אינמקלמואלי, התוהה על דרכו, ועם איש המדע הצעיר
הסר שורשים אנושיים ותרכותיים מעמידה אותו לפני התהום הרוכ-
צת בפני דורנו משולל שווי המשקל וההרמוניה.

שמעון, אשר יש בו כל התכונות הנעלות של איש המדע והפי-
לוסוף של התקופה הקלאמית, מחפש את המזיגה, המאפשרת חינוך
מדעי והקניית ערכים אנושיים, ומוציא לו את השדה, את תחום המח-
קר, בו נפגשים המדעים המדויקים וההומניסטיים, הביאולוגיה
וההיסטוריה. לשדה זה יוקדשו חייו, בו יוכל לחנך דור להכרת הטבע
ולהערכת אוצרות רוח האדם ולתרום את חלקו בהקמת דור בעל
תמונת עולם שלמה והרמונית.

רק עתה נתגלו כמלאם הכוחות הגלומים בתוך שמעון. כל אשר
פעל עד כה היה רק הקדמה למפעל זה.

שמעון נושא את יהודית ויחד הם בונים את קן המשפחה;
ויהודית עור כנגדו בעבודתו המדעית ומנישה לו את עזרתה הברו-
כה. למרות עבודתו המדעית ממשיך שמעון לחנך את הילדים בבית.
זמנו, דאגתו ויכולתו מחולקים בין בית הספר, אתרים פרייהספור-
ריים והיסטוריים בכל קצוי הארץ, מעבדתו, בית הטבע וירושלים
ויהודית עוזרת לו כנאמנות.

בדרכו לירושלים לשמוע תורה נקטף כפי בניסן — חודש
האביב — בעורו באיבו ובתחילת דרכו המזרחיה.

כל אשר פעל וכל אשר נהג שמעון אנגוס כלדי שנות חייו
מנביר בנו את תחושת האבידה העמוקה והיגון בהלקח מאיתנו
איש מיחידי הסגולה וצדיק הדור באמצע דרכו.

את הרגישתנו על יד קבר שמעון, חברנו היקר, יוכלו לבטא
רק משפטיו של משוררנו הגדול:

„אחרי מותי ספרו ככה לי:
היה איש — וראו: איננו עוד;
קודם זמנו מת האיש הזה
ישירת חייו כאמצע נפסקה;
וצר! עוד מזמור אחד היה לו —
והנה אבד המזמור לעד,
אבד לעד „“

מנחם

שמעון אנגוס — קורות חייו.

בית הוריו של שמעון עמד בברלין — בירת אשכנז — ובה
נולד ביום 14 לחדש מרס 1924. אביו המחונן ככשרונות רבים ואמו
בעלת הלב החם הקימו לבניהם בית יציב ושלו עד אשר שלטון הציו-
רר חתר תחת יסודות הקיום של המשפחה. שמעון — אז „בוב“ פני
הבריות — היה הצעיר והזוהר במשפחה וילד התפנוקים מראשיתו,
וזאת בשל בגרותו המוקדמת ותפיסתו הכלתי רגילה. מבחינה גופ-
נית לא היה זריז אלא כמעט כבד תנועה. בהיותו בבית הספר העממי
ואכר כך בבית הספר התיכון היהודי כבש לו מיד מעמד מיוחד הו-
דות להליכותיו הנעימות, הופעתו הנאה וכושר תפיסתו הכולט.
מחמת מסיבות הזמן לא זכה לסיים את חוק לימודיו בבית הספר.

הנפיה לציור וכושר הביטוי הספרותי באו לשמעון מאת אביו,
עדניות הנפש וגם הסבלנות הכלתי רגילה הנן מורשת אמו. אמו,
מקורה מבית יהודי אדוק כפרנקפורט. יראת השמים של אמו הפי-
ביעה את חותמה על השקפותיו של שמעון אשר נשאר דתי בנישיתו
— וכמדה רבה גם במצוותיו — עוד שנים אחדות אחר עלותו ארצה.

הרעיון הציוני נקלט בלבו של שמעון בשנת 1988, הצפורה
לתנועת הנוער „המכבי הצעיר“ והחל להכשיר עצמו לקראת עלייתו

ריכוז הענף לידי. זמן מה גם נכנס לגור כחדר בבנין הרפת. הוא השתתף בכנס הרפתנים בדגניה, אותו כינוס שנחרט בזכרון הישוב כנגל האמון בים כנרת בו קפחו רבים מבין הרפתנים את חייהם ושמעון ניצל בנם.

הקדחת והטיפוס ושאר המגפות אשר פקדו את מעין צבי זו אחר זו בשנים אלה, לא פסחו על שמעון ואולם יותר מכל סבל מהתקפות איזומות של כאבי ראש (מיגרנות). מחלה זו רפתה רק שנה-שנתיים לפני מותו.

מלאכת הרפתן מתנהלת גם בשעות יום וגם בשעות לילה ושמעון מצא לו שעות נוספות בין יום לבין לילה לקרא ולחקור, להרבות דעת. כיום נדמה לחבריו כי בזמן ההוא היתה התענינותו מכוונת בעיקר לשטח ההומניסטי, לבעיות הפילוסופיה והסוציולוגיה, לתולדות העמים ולתרבות העברית. כמובן גם את ידיעותיו בתורת החי הרחיק כי הרי חפץ לבסס את עבודתו בכך ביסוס מדעי מקיף.

בשנת 1945 נקרא ע"י התנועה למלא שליחות חינוכית בסניפי תנועת הנוער בנהריה ובשבי ציון. הצלחתו בפעולה בקרב הנוער הישראלי נתנה לשמעון סיפוק וכמהוץ עצמי ולכן נענה בלב שלם כאשר הוצע לו על ידי הקבוצה לצאת לסמינר הקיבוצים על מנת להיות אחר כך למורה הראשון בבית הספר שפרס הוקם. שמעון למד בסמינר מסתו 1946 ועד 1948. זו בפעם הראשונה אחר עזובו את בית הספר בברלין ניתן לו להשקיע עצמו כל-כלו במעמקי תורה. לא כמעט בהשפעת הרוח האופינית לסמינר הקיבוצים כוון שמעון מעתה את עיקר מאמציו למקצועות המבצע והתמחה במיוחד בזולגיה. מיד אחר שובו מהסמינר הופל עליו להקים את בית הספר בקבוצה מראשיתו. במשך שנים אחדות למד כיתות מעורבות בהן נמצאו תלמידים בני גילים שונים מאד.

שמעון היה מורה-מחנך גאוני. היתה לו יכולת המכרה בלתי רגיל לה הוא שלט בכיתתו כמכש-עניינים וברמזים ללא הרמת קול. עלה בידו להטביע את חותמו על הניכוי, להקנות להם את קנה המדה המוסרי אשר באורח חייו הוא. דוגמתו האישית עצבה את דמותם של תלמידיו ואת השקפת עולמם למשך כל ימי חייהם.

ארצה. בפרק זמן זה רכש את יסודות השפה העברית אשר במרוצת הזמן הפכה לו כלי הביטוי המבטי והמושלים.

ביום 3 בספטמבר 1989 — ממש בימי התחוללותה של מלחמת העולם השנייה ואך שעות ספורות לפני סגירת הגבולות — הגיע לארץ דניאל ובה עבד כפועל הקלאי מתלמד כהוות אכר. שמעון הצעיר היה עוד זר לעבודת האדמה ואמנם נעשתה הכיבה עליו במהרה. במיוחד אהב את הטיפול במקנה. קודם, כימי ילדותו, היה חולם לפעמים להיות לרופא אבל מבלי לגבש רצון מובהק ומתמיד למקצוע זה או אחר. עתה היה לעובד אדמה בכל מאודו. במהרה כבש לעצמו עמדה מרכזית בין החלוצים-החניכים באיזור הכשרתו. החל מערב הפרדה בעיירה הדנית בו נשא נאום רב רושם נעשה לנציג שירת העולים בדרכה ארצה. בהודש ינואר 1940 הגיע לארץ ונציג טרף להכרת הנוער העולה כקב' עיינות — רמת דוד. לעבור זמן קצר ניתן מבוקשו וחזר לעבודת רפתן וכמוכן היה עובד מסור ללא גבול של זמן ומאמץ. בלימודי חברת הנוער התבלט בכל מקצוע מבלי להראות העדפה של שטח מסוים.

עם כל ההברותיות שהיתה בו נמשך תמיד לפינתו הוא, ללימוד בכל שטחי המדע ואף להתכוננות בעולם ומלאו. נצמיירה הקשת הרחבה של צורות הביטוי של'רשותו: חיבר חרוזים, צייר עטורים, כתב מחזות ועשה לילות כימים לשבור רעבנו לדעת.

לקראת סיום תקופת ההכשרה נשלח שמעון כנציג חברתו לסמי-נר הרעיוני של "חבר הקבוצות". תוך לימודיו בסמינר ובכיתורים פנימיים, שהתנהלו בזמן הזה לקראת איחוד חברת הנוער המת-חנכות בקבוצות "עיינות" ו"השרון", גבש את השקפותיו על חיי קבוצה. שמעון היה את חיי הקבוצה כמלא ההכרה ואולם מעבר לערכיהם הסוציאליים והלאומיים ראה בראש ובראשונה את ערך החברה עבור איש הקבוצה.

במרס 1942 — זמן קצר לפני סיום הכשרתו של שמעון — נשלחו הוריו לאיטליה ולא חזרו עוד אולם לבנים נודע על אבדן הוריהם רק שנים אחר מכן.

בחדש מאי 1942 עבר שמעון עם חברתו למעין צבי. כאן עשה תיכף ולמשך שנים אחדות את הרפת למרכז פעילותו ואף קבל את

תלמידיו של שמעון היו שותפים לו באהבת הטבע ובחיבת היקום, כל היקום אשר על פני האדמה, מאדם ועד בהמה עד רמש ועד עוף השמיים. כמירוי המרובים בכרמל — שאותו אהב כל כך — הרבה עתה לעסוק בחקר עתיקות הסביבה ותולדותיה. גולת הכותרת בפעילותו החינוכית של שמעון הייתה קליפת "ילדי החוף" — ילדים-עולים שבאו למשק החל משנת 1949. לילדים אלה לא היה מורה ומחנך בלבד אלא כאב ואם, אה ורע.

פעילותו בשמחים כה רבים לא מנעה ממנו להשתתף באופן פעיל וער כחיי הקבוצה ובכירור בעיותיה. גם בשאלות קבוצה היו לו דיעות מנוכשות משלו, שלא תאמו תמיד את גישתם של מרבית החברה. שמעון — הרווק — גרם שארגון הקבוצה הנוכחי מצר את תחומיה הטבעיים של המשפחה והרהר על תיקון דרכי הקבוצה בעתיד.

בשנת 1964 ניתן לשמעון לצאת למסע למרחקים. נסע קודם לחדשים אחדים לאמריקה הדרומית לשם סידור עניני ירושה ונצל כמובן שהות זו ללימוד החיי והצומח בחבלי ארץ אלה. אחר כך נכנס למכללת שיקגו בה למד במשך שנה ומחצית השנה והשניו בפרק זמן זה היו מופלאים וללא תקדים.

אחר שובו ארצה חזר לעבודה בהוראה בבית הספר בקבוצה. עשה מאמצים אל-אנושיים לאחד עבודתו ה"שנתית" עם המשך עיסוקיו במחקר המתקדם. שפח המדע המיוחד לו (פאלינומולוגיה) הווה צירוף טבעי והגיוני של התעסקותו בולוגיה, ידיעתו את תולדות העמים וחוקרו את עתיקות הארץ. תוך זמן קצר עלה לדרגת ג' איש מדע מוכר מעבר לגבולות ארצנו והיה למומחה כעל שם וממכות.

עוד זכה להקים בית בישראל ולחבק את אפרת.

ביום 30 במרס 1958 — ס' בניסן תשי"ח — קרה האסון.

נפל בחלקו של שמעון גורל גדולי ישראל — למות בדרך כאשר המטרה פרושה לפני עיניהם.

יוסף

לאָמָא — —

זֶה הַיּוֹם לֹא אֲשַׁפֵּחַ, לֹא אֲשַׁפֵּחַ — לֹא אוּכַל
אָמָא, יוֹם בּוּ נִפְרַדְנוּ לְעַד.
בְּחַלּוֹם עוֹד נִשְׁקָמִי לְךָ, אָמָא, אֶבְרָל
גַּם הַחַלּוֹם אֶבְרָד.

לֹא אֲשַׁפֵּחַ: זֶה הַשָּׁסֵר זָסֵל וּפְעָר
אֵת לִוְעוֹ הָאָפוֹר, הַשְּׂמָא —
וְחִשְׁףֵי קַסְלוֹת, קַסְלוֹת — לֹא סָקָר
אָדָם אֵת הַקְּצִיָּה.

קָבֵר שְׂרָקוּ גְלִילִים. — נִחְשֵׁי תַקְיִטוֹר
לְחִשׁוֹ — — וְאֶרֶץ אֶתְּ בְּעֶרְבֵךְ
בְּשִׁנְיָדָךְ נִשְׂאֵת — לְדִקְרָעָה מִבְּצִוֹר,
לְבַל אַחֲוֵשׁ בְּכִיָּךְ.

צֵת חִבּוּק אַחְרִין פִּיךְ, "שְׁלוֹם" גֵּאָנֵק.
וְחִיבְתֵךְ, "הַתְּרִאוֹת" בְּנִשְׁיָקָה. — —
לֹא נִרְאִית עוֹד אֵת בְּנִיךְ. — אָמָא, פִּי לֹא נִשְׁק
מֵאֵז שִׁפְתֵי אִשָּׁה.

הַקְּשֵׁר הַחֵל זֶן — וְדַמּוֹתְךָ בְּעִינֵי —
הַפְּנִים הַצְּנוּמוֹת אֵט חֵלְךָ
חֵלְפִי. — מֵה, חֵלְפָה אַתְּ, אָמָא, וְדֵאֵי
פִלְ יִלְדוּתִי, לְבַסּוֹף.

זֶה הַיּוֹם לֹא אֲשַׁפֵּחַ, לֹא אֲשַׁפֵּחַ, לֹא אוּכַל
אָמָא, יוֹם בּוּ נִפְרַדְנוּ. — — אוּלָם,
אָמָא: עוֹד נִתְרִאָה — הִרִי זָסֵל וְחֵלְל
בְּטַלְיָם, פִּי אֵי־שָׁם, אֵי־קַמִּי, הַגּוֹרֵל
וְאִחְדֵנוּ עִדֵי עוֹלָם.

18.7.1947

שמעון היה לנו חבר נאמן ומורה-מתנד מעולה. עלה בידו להטביע את חותמו על חניכיו, להקנות להם את קנה המידה המוסרי, אשר באורח חייו, תלמידיו היו שותפים לו באהבת הטבע ובחיבת היונים.

עם שמעון, מורי ומחנכי.

שמעון — זה שלווה אותי מכתה ב' עד כתה י"ב. האם יתכן להעלות בכמה מלים כל מה ששמעון העניק לי — כאדם וכמחנך? הלוא רבינוני כל-כך היה וחלקו בעצוב דמותי ואופי גדול עד כדי כך שלא אוכל לעשות זאת. לכן, אעלה רק כמה חיות הזכורות לי במיוחד ואשר בהן מתגלה שמעון כמחנך וכאדם אהוב עלינו הניכיו:

... כמועדון יושבת קבוצת ילדים קטנה. השעה שעת ערב. כבר גמרנו לאכל, התורנים אף גמרו לשפוף את הכלים. אנחנו יושבים מכונסים ומקשיבים לשמעון, אשר קורא לפנינו ספור. הספורים, אשר קרא שמעון לפנינו, שונים היו: לעתים היה זה ספור פשוט ומותח — "שודדי הערבה", "הנשיא האינדיאני" — לעתים היה קורא יצירה ספרותית רצינית, אשר ידע בצורה יפה ביותר לקרא ולהסביר ולהביא אותנו לידי הכנת זיפיה וערכה. כך קרא לפנינו את "פאוסט" לגינא, שירים של ביאליק ועוד. בחדר שררה תמיד אורה חמימה ונעימה.

לעתים היה המועדון מתמלא המולה, והסיבה: הצגה באופק. בדרך כלל שמעון חיבר וגם כיום את ההצגות בעצמו. מלאת חן היו הצגות אלו וכל אחד זכה לתפקיד שהולם אותו. עד היום חברים רבים מזכירים מדי פעם מתוך התפעלות את ההצגות, "נמך קבצן", "ארץ השלוליים" או "מוק הקפון".

חלפו כמה שנים. חברת הילדים התרחבה והתבגרה. שמעון לא היה יותר המחנך הישיר שלי. אך היה מרכז חברת הילדים והמורה למקצועות השבע. כל שבועיים היינו יוצאים לפיול של חצי יום; אם לברכות הדנים אם לכוון מערת כבארת. במיולי שבע אלה הפכנו כולנו חוכבי שבע נלהבים: מוגלים אבנים כדי לגלות עקרבים וקולפים עצי אקליפטוס כדי למצוא את שממית העצים המסתתרת שם.

היום אינני מבהינה עוד בין הצפורים השונות ושמות רבים של צמחים נשכחו ממני, וכמוני כן רוב חברי לכיתה. אבל הסיוורים הללו הם שלימדו אותנו להכיש במשע והם אשר עוררו בנו את היחס האהוב כלפיו. כך גם התפתחה בקרבנו האהבה לכרמל והורשיו.

באותה הצורה הצליח שמעון לעורר בנו היכה לעתידות. הימים היו יותר עבורנו היו ימי הטויל לדאר העתידית. שם הסתובבנו בין הפלעים והגבעות. שמהו עצומה גרם לנו כל בור מטבעות שמ- צאנו; ושמעון מעיר הערות ובהן כל ממצא שהוגש לו על ידי הי- לדים. גם הדרך לדאר ובחזרה היתה רבת-החיות: פעם מצאנו נחש שחור, עצום בגודלו, ובפעם אחרת נכרנו דרך נבעה אדומה כולה מורב כלניות.

זכורה לי במיוחד דמותו של שמעון בזמן טוליים. הוא היה צועד בראש; על ראשו "כובע סמבל" מופשל בצידו האחד; על כתפו נשא תרמיל צד וכו' — לימון, "עזרה ראשונה" וצנצנות, קופ- סאות, מרעלה ומלקחים. הוא היה מוביל את החבורה, מעודד נחש- לים, מסביר — ומדי פעם היה מתכוּפף לתפוס איזה חרק או נעצר להביט במשקפת...

בערבים, היינו משתכננים בבית ילדים באחד המשקים. אחרי שהתקלחנו ישב לו שמעון כמרפסת והכריז: "שעת מרפאה!" מיד התאספו כל הנזקקים ושמעון, לפי התור, טיפל בפצעים של כולם אחד, אחד. שלפוחיות, שריטות, חתכים — עבור כל אחד נמצאה המטחה המתאימה והוצמד ה"פלסטר". אחריו כן, כריאים ושלמים מחדש, התאספנו לארוחה ולכלוי ערב נעים. כאשר הלן כמה יל- דים — כפי שקרה בפיו למצדה — לא היה כטיפולו של שמעון לדאגה, תשומת לב ומסירות.

... במסיבת הסיום של כיתה י"ב לפני כתשעה חדשים, באמצע השירה והתרוממות הרוח הכללית, שקעתי לפתע בהרהורים... שוב נזכרתי. פשוט, לא יכולתי להשכיח מליבי את המחשבה המפורדת, שלא עזבה אותי במשך השבועות האחרונים ואפילו באמצע בחינות בנרות אחרות תפשתי את עצמי יושבת, העפרון בפה ואיני מצליחה להכין: כיצד יתכן, ששמעון, שלווח אותי במשך כל שנות הלימודים, לא יראה אותי כסמי את לימודי, לא יכרך, לא ישאל, לא ישתף במסיכה? ! הוא היה שיד כל כך ללומדים שלי, שלא הבנתי, איך יתכן אחד השלכים בלעדיו!

ועוד מאורע אחד הייתי רוצה להעלות; מאורע הזכור לי היטב: לאחר שנתים של לימודים במכללת צ'יקגו התעתד שמעון לחזור ארצה. הייתי בין המעטים שזכו לסמוע לקבל את פניו בשדה הת- עופה. עמדתי עם שנים מחברי המשק ושני חניכים, יעקב ואלכס, על המרפסת כשדה התעופה הוחיכו לאוירון. אלכס ויעקב נלגנו וצחקו למראה התרגשותם של כל אלה המתראים עם קרוביהם היורדים מן המסוף. והנה הגיע המסוף בו חזר שמעון. כולנו נעצנו עינינו והיפשנו את שמעון בין היורדים במדרגות. לפתע נזעק יעקב: "הנה הוא, שם, בחיי! תראה, אלכס!" "שמעון, שמעון!" צעקו שניהם יחד בקול גדול ובהתרגשות ולא הניחו לשמעון עד שאותת

[Faint, mostly illegible text in the upper half of the page, possibly bleed-through or very light printing.]

...ואם לא יבא, יבא רק בלילה אחד, ורק באחת הפעמים.

וברור?

תוכלו להבין את זה? כי בלילה הזה, כפי שאמרתי לכם, הוא לא יבא, הוא יבא רק בלילה אחד, ורק באחת הפעמים.

לפיכך, אם לא יבא, יבא רק בלילה אחד, ורק באחת הפעמים.

אשר לא יבא, יבא רק בלילה אחד, ורק באחת הפעמים.

כי בלילה הזה, כפי שאמרתי לכם, הוא לא יבא, הוא יבא רק בלילה אחד, ורק באחת הפעמים.

ואם לא יבא, יבא רק בלילה אחד, ורק באחת הפעמים.

לפיכך, אם לא יבא, יבא רק בלילה אחד, ורק באחת הפעמים.

ואם לא יבא, יבא רק בלילה אחד, ורק באחת הפעמים.

כי בלילה הזה, כפי שאמרתי לכם, הוא לא יבא, הוא יבא רק בלילה אחד, ורק באחת הפעמים.

והוא לא יבא, יבא רק בלילה אחד, ורק באחת הפעמים.

רָאָה לְךָ עֵינַיִם בְּעֵבֶר אֶת
אֶתְּמִי אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל
אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל

אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל
אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל
אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל

אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל
אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל
אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל

אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל
אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל
אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל

אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל
אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל
אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל

אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל
אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל
אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל אֶתְּמִי לְיִשְׂרָאֵל

22.9.1951

קו של חסידיה בארץ

צעדים בהולים לפני חדרי דפיקה חזקה בבלת ובעוד ה"יבוא" על שפתי הם פורצים פנימה.
הם — שלשה מדרדקי כאשר פניהם התרגשות — ואין הם נוטים להתרגש על גולה — ונשימתם כבדה.
"קו של חסידיה — פותח הראשון."
"ראינו בטנטורה?" משלים השני.
וכטרם אספיק להשמיע מלת התפעלות, יפסק ויפסיר האחרון: "עצומו" ותנועת הידים רושמת באויר את גודל המציאה והקו.

היה זה כזהרי שבת באחד מימי מאי הראשונים, שעה בה נהגים אצלנו לחזור מהרחצה בים על חוף טנטורה. רק זה פתחו את עונת הרוח-צה — קומץ חברים וילדים לרוב — ולכן לא הבחינו במקום הקו עוד קודם לכן.

"ושמא רחם ראיתם?" הנני מנסה להשקיט את התלהבותם.
לא שחשדתי, חלילה, בתלמידי פן לא יבחינו בין חסידיה ורחם, אך קשה היה להעלות על הדעת, כי נהיה עדים לתופעה נדירה כל כך בשכנותנו; נון וחררי, שחור על גבי לבן נכתב, שאין החסידיה הלבנה מקנת בארצנו, וידועות מוסמכות על מקרי קנוז בארץ או בקרבת גבולותיה — הרי הן בבחינת "פעם ביובל".

קצף והתמרמרות בעיני הילדים על תגובתי. מוסיפים הם פרטים כהנה וכהנה ועל אף שחולקים הם ביניהם, אם היה זה גודל מגודל, אשר ראו בקו או האם שדגרה — נתברר למעלה מכל ספק:

קו של חסידיה על חוף טנטורה!

לא עברו עשר דקות מכניסתם של הילדים — וטנדר של המשק טס בכביש הראשי שמשתרע בשלות שבת.

המטען: חצי תריסר ילדים ומספר מעונינים „גדולים“. הכוון: טנטורה. כשדוחרת המכונית ועוברת מעל מצבר פסי הכרכת שבדרך המובילה לקבוץ נחשולים, נשמע קול צעקה משולשת: „הנה!“

מתחת היד המאחילה תר המבט בכיון האצבעות המיושטות, נצמד בנקודה אחת על בנין „בית החרושת“, ולא נרתעת העיץ מהמטרה המופלאה עד כי נשמעת חריקת הבלם בהגיע המכונית למקום.

אכן, מקום נאה בחר לו הזוג. בית חרושת זה הוקם לפני 60 שנה על ידי „הנדיב הגדול“, הברון רוטשילד, לצורכי תעשיית בקבוקים ליינות הארץ בכלל וליקבי זכרון-יעקב בפרט. אמצעים רבים השקעו בנסיונות להפיק זכויות מהחול שעל חוף הכרמל, ואולם חחת זכויות העלו חרס בידיהם...

במרוצת הימים הפך הבנין משכן קבוע לזוגות מספר של ביום מצויים, שמצאו מקום מבטחים בנקיקי הקירות העבים ושולחן ערוך בשפע הנברנים באסם ובלטאות הזרזות השורצות כאן לרוב. ואשר לא ידרס מקור הביום לאור יום — יכו לעת ערב הכוס ובלילה התנשמת, אשר גם הם מנצלים את נדיבות הברון, אשר הקים בנין נפלא זה השוה לכל נפש.

אף החסידות אורחות שכיחות כאן בחודשים אלה: פה עובר קו הנדידה במסען צפונה — חזרה למולדת — ורכסי הכרמל, מכוסו דרדר וחוח, בהם שוכנים חגבים גדולים לרוב, קטעי הכיצות הנותרים ובריכות הדגים על שלל הצפרדעים והקרפדות — כל אלה מומינים את להקות החסידות לשהות קמעה להשיב את הנפש בטרם יחררו חזרה לארצות הדגירה.

ואולם — קבון, פה? — — —
לא נדרשה עין מאומנת כדי להוכיח, כי אמנם צדקו הילדים: בגמלוך המרכזי, הפונה מזרחה, הקימו את בנין הפאר: קו בעל מידות, אשר נגלה לבגד עינינו.

הרגשה מיוחדת חש אתה ברגעים מעין אלה — הרגשת בראשית. כך היה אז, בהשקיפי לראשונה על קו החיואי שעל צמרת החרוב הזקן עם הכיפה הגדולה האחת במרכזו, או אותה שעה, בה גיליתי שני גוזלי העיט הנצי על הרפוד הדל באחד מנקיקי הכרמל. — ואף כאן, בהתקרבנו לקו החסידה, עולה בלי משים ברכת „שהחינו“ בלב.

זוג החסידות — היתה זאת האם הדוגרת, בה הבחינו הילדים קודם לכן — התעופף ונעלם ויש לנצל את הדקות הבאות כדי לספס ולעלות במהירות ולהעיף מבט לתוך הקן. והנה: חמש ביצים מבהיקות כנגדי. — מצלמה איך אתי אותו יום וחמש מנקר במוחי: שמא תארע פורענות כלשהי עד לשובי לקן שנית, חבלה של בני אדם, או אולי יעזב הזוג את המקום ועורבים יהנו מן הביצים ומכל ההטלה לא ישאר זכר.

הנני מחליט, אפוא, לגזול ביצה אחת, ביצה לעדות ולמזכרת. בלי שהות נוספת מהרתי לרדת, כי החורים מתקרבים. ממרחק אנו עוקבים אחר תנועות שני העופות, החגים עתה מעל לקן. כבר נוקפני לבי על המעשה שעשיתי: שמא ירתעו — חלילה — מלהמשיך בקינון? — ואך שניות מספר ואוכל לנשום לרוחה: אט, אט יורדת האם על הקן, הרגלים המיושטות אוחזות בורדי הזיקוף, עוד תנועות מספר של האביות הכבדות וחיא עומדת; בדיקה קצרה של התטולה, שני סיבובים על המקום תוך רמיסת הרפוד — והדגירה נמשכת.

בינתים תפס אף הזכר עמדה. סמוך לבנין עץ אקליפטוס רם ועל ענפיו העליונים מודקף הוא וצופה לכל צד — לשמר על בטחון המשפחה.

שבוע שלם עבר עד כי התפניתי שוב לבקר בקו החסידה. בינתים נודע לי מפי הילדים, שכבר שלשה שבועות לפני בואנו היו מבחינים בהתחלה של קו באותו מקום. תקופת הדגירה של החסידה נמשכת כ-30 יום ובבואי שגית חשבתני למצא כבר גוזלים שבקעו — אולם הנקבה עדין דגרה. הפעם נטלתי עמי מצלמה והתקרבותי בהירות כדי להנציח את התופעה הנדירה בתצלומים מספר. במרכז אירופה — מקום דגירתה הקבוע — איך החסידה חוששת מפני האדם; את קינה תקים בשכנתו דוקא ומקרבנו לא תמחד. אך לא ידעתי, כיצד ינהג הזוג מחוץ לתחום דגירתו הטבעי.

שעה ארוכה ביליתי סמוך לחסידות, מוסתר בין חבילות קש. במשך כל אותו זמן נטשה הנקבה את קינה פעם אחת בלבד ואף אז חזרה כעבור דקות ספורות. כנגד זה קמה תכופות ממקומה, בדקה את התטולה במקורה, וילאחר מכן חזרה וישבה.

אולי קרובה שעת ההתבקעות? —
בינתים התרומם הזכר מדי פעם בפעם ממקום תצפיתו על ענפי האקליפטוס, חג מעל לבנין, עתים התרחק ופעמים אף הביא מזון לבת וזגתו והשליכו לקן מול מקורה.

ספור

יָלֵדָה, אָנִי מְרֵד, כִּי אֵת עֹמֶדֶת
לְבַד מִל עֹלָמְךָ, אֲשֶׁר נִשְׁפָּר.

יְהִי לִי כִּי אֵת צִוְיָה.
אֵימַת סִיָּה נִרְבָּפֶת פֶּל צִוְיָה.

כִּי נִצְלַם, נִמְסַק מִפֶּן מִשְׁקַט —
וְכִי לִפְנֵי, יֵשׁ וְקִלְכָּךְ נָדָם.

הֵט — שְׂבָעִים אֲחֵרֵי, צֵת אֵת צִוְיָהֶם:
אֵת לִי הֵט לְבָב פְּצִיעַ וְקִלְכָּם נָדָם...

לֹא יִלְדָּתִי, לֹא אֲשַׁאֲלֶךָ — אֵל פֶּסֶד;
מִי, לָךְ וְכֹחַ לְשֵׁאת אֵת כְּאֵבֶךָ לְבַד:

יֵשׁ, יֵשׁ וְנִצְנוּ וְהֵ אֵת הֵ
וְקָצֵת צִוְיָה יָסֵד —

וְאֵם תִּרְצִי — שְׂמֵצֵי סִפּוֹר בְּלִבִּי:

מִיָּה הֵיָה פֶסֶס נִפֵר
שְׁקִוִי וְכֵל הַתְּנִינִי;
לְבַשׁ לְבָבוֹת בְּסֻצֵר
מִיָּה, שְׁלֵקָךְ הַתְּנִינִי:

עֵלִי, כִּי נִמְנָה עֹד לְנִפֵר,
חֲסֵב, הַחֲסֵב וְשִׁמַּת,
רִכֵּשׁ לִי צִמְדָּה חֵלֶשׁ וְהֵאֵר,
עֵלִי קִיאֶשֶׁר — הֵי — כֵּל כְּרִי:

אֵן יֵד הַגִּוֵּל מִתְּפִכָּת:
עֵיִם מִיָּמִים פֶּתַע קָץ —
וְהֵי מִזְעֵד מִשְׁלֵכָת
וְלִשְׁת עֵלְמֹה אֲשַׁפֵּץ.

וְכִי אֲשֶׁר לִי: יֵסֵ עֲרִיךְ
נִמְסֵו אֲרֵגִלִים תֹּךְ צִוְיָה;
עֲרִישׁ לְסִי עֲלֵי דָרְךָ,
חֲסִיָּה כִּס עֵבָה — כְּתִינִיק.

וְשִׁמַּע צִוְיָה מְרִישׁ:
נִגְוִן כֹּחַ פֶּשֶׁט, כֹּחַ צִוְיָה,
קוֹל — בָּם מְרִישׁ, גַּם מְרִישׁ —
וְהֵ צִלְלִי כֹחַ מְחֹלֵק, כֹּחַ מְרִישׁ.

וְשִׁמַּע צִוְיָה מְרִישׁ:
נִגְוִן כֹּחַ פֶּשֶׁט, כֹּחַ צִוְיָה,
קוֹל — בָּם מְרִישׁ, גַּם מְרִישׁ —
וְהֵ צִלְלִי כֹחַ מְחֹלֵק, כֹּחַ מְרִישׁ.

וְשִׁמַּע צִוְיָה מְרִישׁ:
נִגְוִן כֹּחַ פֶּשֶׁט, כֹּחַ צִוְיָה,
קוֹל — בָּם מְרִישׁ, גַּם מְרִישׁ —
וְהֵ צִלְלִי כֹחַ מְחֹלֵק, כֹּחַ מְרִישׁ.

וְשִׁמַּע צִוְיָה מְרִישׁ:
נִגְוִן כֹּחַ פֶּשֶׁט, כֹּחַ צִוְיָה,
קוֹל — בָּם מְרִישׁ, גַּם מְרִישׁ —
וְהֵ צִלְלִי כֹחַ מְחֹלֵק, כֹּחַ מְרִישׁ.

וְשִׁמַּע צִוְיָה מְרִישׁ:
נִגְוִן כֹּחַ פֶּשֶׁט, כֹּחַ צִוְיָה,
קוֹל — בָּם מְרִישׁ, גַּם מְרִישׁ —
וְהֵ צִלְלִי כֹחַ מְחֹלֵק, כֹּחַ מְרִישׁ.

בלימים הבאים כבר העלינו בדמיונו את תמונת הגוילים בקן — גוילי החסידה הארץ-ישראלית; הילדים כבר דברו על חסידות "צברות", החילונו חושבים על טבוע — התמוגגו בחלומות פז — חלמנו, אך המציאות שהעירה אתנו הייתה מרה ולראות את גוילי החסידה לא זכינו.

בשבת הבאה, ה-19 במאי, סיירו במקום אנשי המכון הביאולוגי ולא נמנעו כמובן מלבקר בקן החסידה. לא יכולתי להצטרף אליהם אותה שעה ומה נפעמתי, כאשר בשרוני בעת שובם מטנטורה, כי הקן שודד ומוזג החסידות אין זכר.

בנין התקוות שלנו התמוטט ושאלה אחת בלבד נקרה במוחי: מי חבל? בשבת, ה-26 במאי, נגשתי לקן כפעם האחרונה. שוב מתקרב טנור לעבר טנטורה. ארבעה שבועות עברו מאז יצאנו לראשונה לתת עין בחסידות, ארבעה שבועות של דריכות וצפיה, של תקוות וחלומות ולאחרונה של אכזבה ומפח נפש.

שוב נתלות העינים בגמלון הבית הגדול ובגוש הורדים על חודו — רגע מתעוררות תקוות מחדש: גוף לבן ליד הקן — תקוות של רגע — אכן לבנה היא על שפת הקן. שנית אני מטפס ועולה על שפוע הגמלון. הפעם אינני נאלץ למהר — לנפש לא אפריע עוד! אם אתקרב לקן, אביט אל תוכו — וראה זה פלא: ארבעת הביצים הצחורות מונחת בטבור בדיוק כבימים ההוא לפני ארבעה שבועות. ברור מכל מקום: חבלה לא הייתה כאן והכרה זו מנחמת איד שהוא. שום מחבל לא היה משאיר את הביצים בשלמותו.

אך, כנראה — גם חסידה בקן ידעה מועדיה — ועם עבור במקום להקות גדולות של חסידות, נתעורר מחדש יצר הנדידה, בראותו את בני המין החותרים למולדת. נתעורר ביתר שאת עד כי גבר על יצר הדגירה. והיה זה אך שעות ספורות לפני ההתבקעות, כפי שהתברר בשעת הרקת הביצים.

אם כי נראה מבנה הקן איתן למדי, ספק הוא אם יעמוד בפני סופות וגשמים בחודשי החורף ונשתל לחוקו ולתמוך את ענפיו על מנת שישאר שלם עד לאביב הבא. אולי יפתח שנית לקנון? והרי ידוע, כי אין נאמן לקן מבין עופות המטע כמו החסידה.

לא אפסה תקוותנו — ומי יודע? אולי נוכח באחד הימים אף להתבקעות גוילים של החסידה הלבנה בארצנו? —

לא ידע עוד, אם טוב ואם רע לו.
 לכו פה נרדע, פה נרדש.
 לא הבין פצצמו, מה ארבע לו.
 כי פרץ פדמעות מתוך ש.

פנתה לרונה השפתיים,
 צבת תאיר נשם,
 ובלב מושל שבצמתיים
 חזר אל גגות תאדם...

מאז תלפני שנים, ילדה, וזה הנציר
 קבר התפגור; בכל אחר פעול מושיר.
 אף, אם קורה ויפקדוהו אכזבה פאב או צפר —
 אל בני אדם מאז קבר לא ילך.

הוא אל פלפני הולך וזה תולה בו צין
 ולשם, הוי, צפה אמונה רבה פל-קין
 שאם תביטי — ואף שפז של צביעות שם אין —
 יחזר, אם קין תרצי אם לא, אמון גם קין.

נדננס לחרש, זה דביר תקוש,
 קטפית מלכות שמים צלי אדמה.
 בין אמיריו ובין פרטיו — שם גודש
 של ידירות, מרדע, נחמה.

אם שם ישמה — צינו למעוף תציט —
 ומסביב אלה, אלון, תרוב —
 נרפא פל צפר; ובשובו לפית
 גם קרן אשר אל נפשו תשוב. — — —

צד הנה הספור, ילדה. אוילי שגייתי;
 מה לך ולספור. ספק אם אמתי,
 ספק אם מצנן, אולם, זה רק רצייתי
 פי תשמעי, בלבר היתה הייתי
 לראות אותך שוב מאשרת, ילדתי.

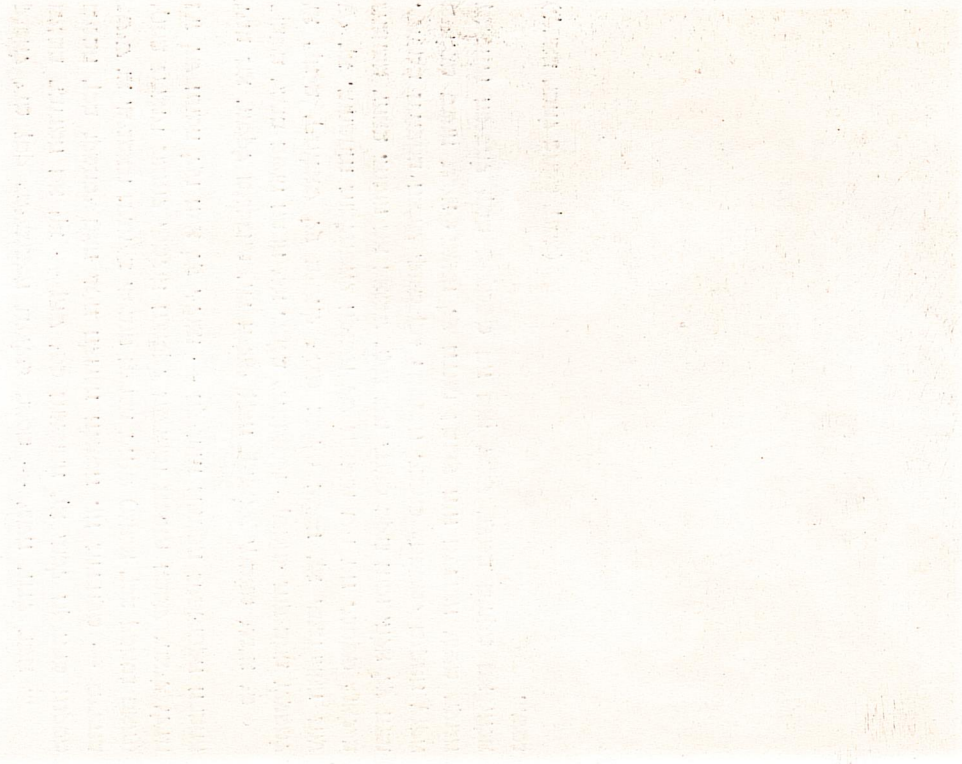
10.1.1953

... אשר לדור השני — מספר "ילדינו המבוגרים" קטן מדי להסיק
 מסקנה מרחיקת לכת, אך התוצאות כפי שהן — אף אם המדובר בבנים
 בודדים — מעודדות הן. השאלה הגדולה היא, האם יסתפקו בכך הבנים
 (וחאם נסתפק בכך אנתנו) שיהיו חברים טובים, צייתנים ונאמנים, או שיש-
 חילוי ליצור שכבה תוססת ומחדשת לקבוצה חולמת, לחמת ויוצרת בתוך
 החברה הקבוצתית הבוגרת והותיקה — ואולי, על אפה ועל המתה של זו!
 כי אינני מאמין, שלאורך הזמן יצליח דור מהפכנים לקשור את בניו
 למסעלו בתביעות "המשך" ו"נאמנות" בלבד. אני הרבה חושב בדבר בשבו-
 עות האחרונים, אך המצב מורכב מכדי להשיב על שאלותיך ב"הן" או
 ב"לאן" משטני. היו ויש תופעות של תשוקה להשתלמות והתמחות. אך יש
 וכוח על אלה, וכוח נוקב מאוד, ויש נוער שכוואב את הוכות. באחד ממחנות
 הקיץ התקיים "משפט" פומבי. הנאשם: "בךמשק, שרצה בתעודת בגרות".
 הנוער משני הצדדים היה עצום! ואודה על האמת: אינני חושש מגלויות
 אלה, אם מקורם בנוער עצמו ואם הם משמשים מנוף לתסיסה ולחשבון
 נפש...

(מתוך מכתב לחבר בארץ.)

מעיני צבי, 25.8.1957

אהבת הטבע חייבת היקום —
 כל היקום — אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת ואשר במים
 וחתחת לארץ; מאדם ועד בהמה ועד רמש השדה —

על שמעון חבר הקבוצה, הרע איש החברה, על שיחו ושיגו —
יזכרו לספר חברי הקבוצה. אנהנו קבוצת חברים אשר אתו יחד
עשינו את שנות הכשרתנו להוראה — נוכל לספר על למודינו המ-
שותפים ועל השתאותנו למראה עליתו המופלאה בתחומי המחקר
והפרע, מאז עמדנו על מיבוי בראשית פגישתנו בסמינר הקבוצים
בפתח תש"ו.

הוא היה מן הצעירים שבחבורה, שכללה בדרך כלל חברי משק
וחיכים שנשלחו על ידי ישויותם להכשיר את עצמם להוראה. הוא
משך את תשומת הלב בחיזונויותו — בצחור שער, בהכנתו השק-
טח, בנעמית קולו השלוה ובדיבורו המתנגן.

שאלותיו ושיחתו בשקלא ומריה הלימודית גילו תפיסה חריפה
וגישה עצמאית לנושא, הן בחומר הלמודי והן בסוגיות החינוך.
מרבית הימים עמדנו על אישיותו הרב-גונית: הוא היה צייר, חבב
מוזיקה וספרות. השכלתו היתה עשירה מאוד וזה מפליא ביחוד
אם נזכור, שתנאי חייו — החיים בגרמניה הנאצית, עליה בגיל
צעיר ולימודים בחברת נוער — מנעוהו מהשלים חוק לימודים סדיר.

עתה ניתנה לו ההזדמנות הגדולה לשאוב באין מפריע ממעונות
החורף, והוא התמכר ללימודים בכל מאודו; יושב אהל היה במוכ-
נה המדויק של המילה — כי באהלים דרנו אז — ושקד על תלמודו.
רקע הינוכו בילדותו וההכשרה המועטה שהיתה לו עד לאותו רגע,
לא מנעוהו מלהשתקק בעולם התנ"ך ובמקצועות היהדות ככלל.
הוא כבש לו צעד אחרי צעד שטחים חדשים, ופסע בתוכם בכטחון
גובר והולך. ואם היה כות, אשר מסוגל היה להוציאו אל מחוץ
ליריעת האהל — הרי היה זה המכע.

אינני יודע אם עוד לפני כן התמצא במכע הארץ, בצמחיותה
ובעולם החי, אשר בת. קרוב לדאי, כי בהיותו בעל הסתכלות חדה
והפיסה מחירה, היתה עינו — עין הצייר והאומן — רגישה למר-
אות הטבע ואוזנו המוזיקלית קלפה את זמרת הציפורים. אולם

עכשיו באה שעת הלימוד המקיף והיסודי, שעת היכרות הרחבה והחרידה לשרשים.

עם זאת היה קרוב לבריית, נעם שיחה ושובה לכבות בחוש ההומור שבו.

בקיץ תש"ח עשינו יחד בקימנה המשותפת לשתי כיתותינו על שפת ימה של דאר. הפעם ראיתי את שמעון לא כלומד ומשתלם אלא כמתנד בין קהל הניכיו, וראיה זאת אשרה מה שיכולנו לשער על דרכו כמתנד, כשעמדנו על סיכו בשנות למודיו. הוא שלם שלמון נמור בליבות הילדים. הוא רכש להם היכה והעניק להם ללא חסוך משפע אוצרותיו הרוחניים. ברכי-צדירותו ידע לענין את הילדים בשפתים רבים ושונים — במיול להכרת הטבע או לעתיקות הארץ, במיפור ובשירה, במשחק ובנגינה...

עברו שנים. שמעון המשיך בעבודתו כמתנד ולא פסק מהשתלם בעצמו. כשניתנה לו ההזדמנות ניצל את נסיעתו לחו"ל למפע לימודי דים אינטנסיבי ויסודי. במרוצת הימים נודע כאחד מחוקרי טבע הארץ החשובים, הוא נדרש לתת מאוצר ידיעותיו להשכלתם של מבוגרים וניהל מפעם לפעם קורסים למורים ולגננות במדרשה לחינוך המשותף ואף היה מרצה מבוקש במוסדות השכלה רבים.

היה השש, שמא תפשו השתקעותו בלימודים ובמחקר לאורך חיים חד-צדדי, שיש בו משום ויתור על ערכי חיים אחרים. על כן שמחנו — אנו ידידיו — בשמענו על נשואיו, ובאחרונה על הולדת ביתו. ומה המר הנורא בעוקרו את שמעון ובהורסו את חיי המשפחה שנתקמו.

מותו של שמעון הוא אבידה כבדה למשפחתו, לקבוצתו ולתנועיתנו, בה גדל ואותה יכול לשרת בכשרונותיו הרבים וככוח מסירותו.

יהא זכרו שמור איתנו לעד.

מרדכי פורת

28.9.1950

ש י ר

מְשֹׁרָה, חֲרִשָּׁה וְנִצַּר
שִׁיר בְּנֹקֵץ וְצִיּוֹן;
מִה תֵּאָטֵם אֲזִיָּה, נִצַּר?
סֹגֵר סְפָרֶיךָ — אֵיךְ נְרוֹץ!

רוֹץ אֵל גִּיָּא, אֵל הַר, לְנִמְל —
שָׂא בְּגִלְיָךְ לְמִקּוֹם,
שָׂם צִבְיִי שֶׁלְדָג וְנִמְל
מִתְחַרְיִים בְּתֵבֵל מְרוֹם.

שָׂם, בְּצֵל אֵילָן וְשִׁים
הַמְפְּרֹקֵד בְּכֵל אֶפְשֵׁר.
קוֹל סוּמְרִיָּה יִבְרִים
מִלְבָּרְךָ בְּלִי סֵר וְנָר. —

גָּמַע בְּשִׁמִּי לְשָׂאִים וְאֲחוֹ
עַד כִּי תִתְפָּשֵׂם בְּלִיל,
עַד מִלֵּב גְּוִילִים נִשְׁפָּחוּ,
עַד בְּלִי מִלֵּא אֹר וְגִיל. —

28.9.1950

את גולת הכותרת של עבודתו המעשית-חינוכית במדעי הטבע ראה שמעון בנקמת מכוז טבע במערך צבי, על מורדות הכרמל, האהוב עליו כל-כך ואשר, לדעתו, היה יכול לשמש בסיס ללמודי הטבע בכל האזור. על מפעל זה חלם ולמען מפעל זה פעל רבות. הקטע הבא הוא מתוך חזכירי למועצה האזורית "חוף הכרמל":

בית טבע במערך-צבי

מעטים הם המקומות, אשר שם נפגשים תחומי החיים השונים של טבע הארץ על שטח קטן כל כך כמו באזור חוף הכרמל. עת לכתך ממדרון ההר מערבה עד לחוף הים — מהלך כרבע שעה — תעבור בזה אחר זה: נוף טלעי, חורשי, שפלה, אזור קורקור, חולות — הינו כל הביאוטופים החשובים של נוף ארצנו, פרט למדבר. בקצה הדרומי של הכרמל — הרי זכרון יעקב ועד ל"חסום" — מתוספים לכך עוד תחומי ביצה לא קטנים ואיזור נרחב של מים מתוקים, אלה בריכות הדגים, שמשתרעים כבר היום על שטח של 1 קמ"ר.

רצונו זה של ביאוטופים על שלל גוניהם בעולם הצומח והחי הופך את האזור למחאים ונוח ביותר ללמוד טבע הארץ למעשה, כלומר: להתבוננות בצמח בסביבתו המקורית ולהסתכלות בבעל החי בתחום מחייתו הטבעי.

יחד על כן שוכן האיזור הנ"ל בטבור הארץ, ליד עורקי התחבורה העיקריים, המאפשרים לכל דורש גישה מהירה ונוחה.

ואכן, שפע של ביאוטופים מחד ונוחיות הגישה מאידך מחיבים הקמת איזור קרוע, שם תוגש לכל מעוניין צעה והדרכה מעשית עת יצא להסתכלות, ואשר שם ימצא תנאים לעיון ואפשרות של שהייה ומנוחה.

לעמש מרכז טבע מעין זה — בכך יהיה תפקידו העיקרי של בית הטבע אשר בודעתו להקים בקבוצתנו. מרכז טבע, ראשית כל, למוסדנו החינוכי וביי שיקום, לו יהיה קשור הדוק ביותר, מרכז להסתכלות למורים וטלמידים ומשתלמים ומרכז לעיון לאיש המדע ולחובב הטבע בכלל.

תפקיד נוסף לבית יהיה בעריכת תצפיות קבועות ורשום מדויק בתופעות טבע בכלל ובנדידת עופות בפרט. גם כאן מסייעים התנאים המיוחדים — מצדו הטופוגרפי של המקום, שחולש על כל חוף הכרמל וקרבת שטח הב-ריפות הדרוסי, המשמש תחנה קבועה לעופות מים וביצה בשעת נדידתם — לתצפיות המשיבות.

שטחי גידול מגודרים לבעלי חיים אופייניים לאיזור, אוספי טבע למיניהם ויחסייה למקצועות הטבע — כל אלה ישמשו עור בידי המסתכל המתעניין...

היתה לי פלפלה

היתה לי פלפלה — פלום קבינו
 פלפלה נתקשרה אל נפשי?
 קאב וילדה פך קיינו,
 ונצר עורני עצמי.

בת-קלב גדלתי, רוממתי
 והיא לא פגדה פי, ספתי.
 אם אף על ראשה חרש שקמתי
 קדי — זה קבני, מה שקמתי!

ואם מן סגור ציפתי,
 כי צר לי ומר וקשה —
 אל תוך זוג ציפיות השקפתי,
 קמה מפיטה סם-מרכפתי.

עצמה פלפתי את ציפתי,
 קלקה פלפתי ללא שוב.
 מאן — נאני פלפתי,
 מדוע לבי פה עצוב — —

30.3.1949